

ДО ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ ОРНІТОЛОГІЇ НА КРИВОРІЖЖІ

*Стригунов В. І.*Криворізький державний педагогічний університет
vi.strigunov@gmail.com

Історія розвитку орнітологічних досліджень на Криворіжжі тісно пов'язана з утворенням і становленням кафедри зоології Криворізького державного педагогічного університету. В датському 1933 році Криворізький інститут профосвіти, заснований у 1930 р., було перейменовано у педагогічний інститут, а з 1935 року вже працювала кафедра зоології при природничому факультеті. Однак, розпочинали дослідження наземних хребетних з ссавців. Перший завідувач кафедри зоології викладач Пилип Макарович Задирака у 1939-1940 рр. в околицях Кривого Рогу (села Новий Кривий Ріг, Вільне) і Гурівського лісу збирає матеріал по крапчастому ховраку і у 1 томі "Наукових записок" КДПІ друкує статтю "До вивчення біоecологічних особливостей крапчастого ховрака (*Citellus suslicus odessanus* Nord.)" (Задирака, 1941).

А от перші дослідження і публікації з орнітології з'являються пізніше, у повоєнні роки. Викладачка кафедри, випускниця ДДУ. Віра Вереміївна Боченко захищає на початку 50-х рр. кандидатську дисертацію з ентомології - "Формирование энтомофауны вредителей кроны дуба в искусственных лесопосадках Криворожья" (Боченко В.В., 1952), де згадуються птахи-ентомофаги. У 60-х роках виходить декілька її публікацій присвячених комахоїдним птахам лісосмуг і парків [12-19].

У 70-х роках більше уваги птахам приділяє Єлизавета Христіанівна Євтушенко, збираючи матеріал для кандидатської дисертації "Формирование комплексов наземных позвоночных техногенных территорий Кривбасса" (Євтушенко, 1986). Разом з автором у 1984-85 роках проводить обліки птахів у різних техногенних ландшафтах Криворіжжя. Як результат - публікація протягом 80—90-х рр. ряду статей з біології різних комплексів наземних хребетних тварин, птахів у тому числі [47-52].

Більш широкі та спеціальні дослідження птахів Криворіжжя, лісостепової і степової зон України та прилеглих територій розпочалися з появою у 1982 р. на кафедрі Володимира Івановича Стригунова. Він згуртовує навколо себе талановиту студентську молодь і організує у віварії інституту лабораторії орнітології і таксидермії, створює оологічну колекцію, поповнює фонди і експозиції зоомузею. У 1987 році В.І. Стригунов захистив кандидатську дисертацію на тему "Хищные птицы лесостепи бассейна Днепра" (Стригунов, 1987). Разом із зоологами Черкаського, Мелітопольського, Херсонського педінститутів (доцентами Міт'яєм І.С., Семенюком С.К., Волохом А.М., Попенком В.М., Зражевським С.Ф., наук, співробітниками Черкаського краєзнавчого музею Ігнатенком О.І., Селіверстовим М.М., Головченком Ю.Д.) організовує щорічні (до 1991 р.) експедиції річками-притоками Дніпра.

Разом зі студентами і аспірантами (Щербина В.Г., Стеблина О., Коцюруба В.В., Думенко В.П., Шупова Т.В., Янчук І.С., Милобог Ю.В., Тарутін Т.С., Яригін О.М., Герасимчук О.О., Брошко Є.О., Голубчик Ф.В., Потопа А.В. Рашевська Г.В. та інші) досліджує видовий склад, чисельність, розподіл, міграції, біологію, екологію птахів Криворіжжя і степової зони України. Приймає участь у багатьох міжнародних конференціях в Україні, Росії Білорусії, Молдові. Здійснює екскурсійні поїздки Північним Кавказом Закавказзям, Польщею, Кубою. Має в доробці біля 60 наукових тез і статей присвячених хижим, рідкісним і зникаючим птахам України [11, 20—26, 29, 35, 43, 46, 68, 76, 83, 88, 90, 98, 95, 99, 100, 102, 107-135, 141], являється співавтором таких видань як: "Червона книга України" (1994, 2009) "Енциклопедія Криворіжжя" (2004, 2005), "Червона книга Дніпропетровське області" (2011), "История РГСС Северной Евразии: факты, цифры, фото (2012).

З 1984 р. є організатором і головою Робочої групи по вивчення Соколоподібних та Сов України (РГССУ) і входить до ради РГСС Півн. Євразії У 1998 р. створив і очолює (заступник Янчук І. С.) Криворізьке відділення Українського товариства охорони птахів (УТОП), яке входить до світової природоохоронної організації "Bird Life International", входив до складу бюро (голова проф. Серебряков В.В.) Українського орнітологічного товариства ім. К.Ф. Кеслера.

Валерій Віталійович Коцюруба вже студентом старших курсів зацікавився вороновими птахами, а з 1991 р. розпочав вивчати птахів м. Кривого Рогу прилеглих територій; різні аспекти їх біології: видовий склад, фенологія чисельність та охорона. Закінчив аспіранту пошукачем при

кафедри зоології КНУ ім. Т.Г. Шевченко у проф. В.В.Серебрякова. Працює над кандидатською дисертацією з теми "Особливості фауни та населення птахів в індустріальних умовах".

Організує у 1993 р. Криворізьке відділення Товариства охорони і вивчення птахів України (голова проф. В.В. Серебряков) та разом зі школярами ліцеїв гімназій міста і студентами проводить регулярні екскурсії містом і прилеглими територіям Дніпропетровської, Кіровоградської, Миколаївської та Херсонської областей. Організує роботу Малої Академії Наук (МАН) в школах міста. Прикладає багато зусиль щодо збільшення матеріальної бази і фондів орнітологічної лабораторії, зоологічного музею, живого куточка. Створив і веде сторінки сайту інституту "Кафедра зоології" і "Природа Криворіжжя"- Оpubлікував біля 40 наукових тез і статей [57-87, 103, 104, 130, 121, 162]. Він співавтором книг "Енциклопедія Криворіжжя" (2004, 2005), "Червона книга Дніпропетровської області" (2011), "Природнича географія Кривбасу" (2005): "Фізична географія Криворіжжя" (2012).

Юрій Валерійович Милобог зі студентських років досліджує видовий склад, біологію, екологію, чисельність та сезонну динаміку денних хижих птахів правобережного степу України. У 1996 р. вступає до аспірантури і під керівництвом В.І. Стригунова виконує кандидатську дисертацію "Соколоподібні (Falconiformes) степової зони України: видовий склад територіальний розподіл, чисельність та охорона" (захистив у 2012 р.). Він є членом Робочої групи по вивченню Соколоподібних та Сов України, входить до ради РГСС Півн. Євразії та є головою "Українського центру досліджень хижих птахів", який створив і спонсує з 2007 р. Голова ревізійної комісії УТОП. Організатор і учасник (разом з Стригуновим В.І., Ветровим В.В., Гаврилком М.Н., Домашевським С.В.) чисельних експедицій по степовій зоні, Поліссю, Криму, Карпатах. Разом з зоологами природничого музею НАНУ (проф. Писанець Є.М., аспірант Ремінний В.Ю.), Південного федерального університету (Росія) (проф. Белік В.П.), Російського державного аграрного університету (проф. Маловічко Л.В.) і студентами Криворізького педуніверситету (Потопа А., Манасенкова К., Рашевська А.) організував і провів у 2004, 2008-2010 рр. ряд експедицій Півн. Кавказом і південною Росією, включно до Оренбурзького краю. Прийняв участь в міжнародних конференціях в Нідерландах, Угорщині, Болгарії, ОАЕ. Відвідав з ознайомчими поїздками Таїланд, Сейшельські о-ви, Оман, Закавказзя, Кубу. Має близько 50 наукових тез і статей [1-10, 29-35, 44, 45, 88-97, 105, 106, 119, 120, 122-126, 128, 130, 131, 164, 165]. Співавтор "Червоної книги України" (2009) і "Червоної книги Дніпропетровської області" (2011).

Євген Олегович Брошко - старший викладач кафедри, у 2014 році закінчив аспірантуру під керівництвом проф. Ковтуна М.Ф. в Інституті зоології ім. Шмальгаузена НАНУ. у відділі еволюційної морфології, там же успішно захистив кандидатську дисертацію на тему "Структурно-біомеханічні властивості довгих кісток кінцівок в ряду наземних хребетних" (Брошко, 2014) Частина роботи і публікацій включає дані по птахам, має 10 статей. Продовжує роботу в галузі еволюційної та функціональної ембріології птахів.

Ганна Віталіївна Рашевська - асистент кафедри, у 2015 році закінчила аспірантуру під керівництвом проф. Межеріна С.В. в Інституті зоології ім. Шмальгаузена НАНУ у відділі систематики і генетики. У 2018 році, там же захистила кандидатську дисертацію на тему "Гризуні зональних ландшафтів Правобережного степу України: видовий склад, поширення і чисельність" (Рашевська, 2018). Разом з автором вивчала поширення одеського ховраха за допомогою аналізу живлення хижих птахів (Стригунов, Рашевська, 2012). Зі студентських років постійний член експедицій і оргкомітетів проведених кафедрою конференцій.

Цілий ряд наших дипломників продовжує дослідницьку роботу, захищають дисертації в інших закладах і країнах: Віталій Георгійович Щербина [153-156] у 1994 р. в м. Краснодарі (Росія) захищає кандидатську дисертацію на тему «Влияние рекреации на буковые леса и их орнитоценозы на Черноморском побережье Кавказа» (Щербина, 1994); Тетяна Віталіївна Шупова у 2010 р. в Києві в Інституті агроекології УААН захищає кандидатську дисертацію на тему «Екологія ракшеподібних (Cocciiformes) та одудоподібних (Upuriformes) птахів в умовах степу України» (Шупова, 2010) і частина її статей присвячена ракшеподібним і одудам Криворіжжя і прилеглих територій [61, 67, 72, 142, 152], працює науковим співробітником Інституту еволюційної екології НАНУ; Олександр Михайлович Яригін у 2010 р. в Києві в Інституті зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАНУ захищає кандидатську дисертацію за темою "Ембріональний розвиток хрящового черепа прудкої ящірки, *Lacerta agilis* (Reptilia, Squamata)" (Яригін, 2010), продовжує працювати в галузі еволюційної та функціональної ембріології птахів.

Закінчили аспірантури і продовжують працювати над закінченням своїх дисертаційних наукових праць: Олексій Олегович Герасимчук "Вплив техногенних водойм гірничо-

промислового комплексу на формування орнітофауни Кривбасу". Олексій Олегович Герасимчук продовжує, працюючи в школі с. Красіне, вивчати птахів техногенних водойм Криворіжжя, їх чисельність, сезонну динаміку, екологію, видовий склад, багато уваги приділяє охороні природи. Має близько 10 публікацій [36-42, 82].

Ігор Сергійович Янчук вивчає птахів східних околиць м. Кривого Рогу і каналу "Дніпро-Кривбас", їх видовий склад, сезонну динаміку, екологію. Є заступником голови Криворізького відділення УТОП, організує на базі Довгинцівського гуманітарно-технічного ліцею школярів, які захоплюються орнітологією. Автор книги "Птахи Дзержинського лісництва" (2005) , співавтор "Червоної книги Дніпропетровської області" (2011), автор ряду статей [157- 162].

Віктор Волошин і Анатолій Сальнік — наші випускники, вчителі-біологи Дніпропетровщини разом зі школярами орнітологічних гуртків вивчають птахів, приймають активну участь в наукових нарадах і конференціях. Працюють і публікують свої фото на сайтах різних спільнот відомі бердвочери, фотографи: Рижков Сергій, Севідов Віктор, Вартоха Олександр, Карпець Ірина.

Співробітники кафедри зоології приймали участь в організації та проведенні цілого ряду міжнародних програм по вивченню і охороні різних видів птахів: "Год орлана-белохвоста" у 1989-1990 рр. [17]; "Обліки мисливських птахів по французькій програмі ОМПО" (1995-1998); "Обліки чисельності малого підорлика в Карпатах" 2007 [89, 90]; "Моніторинг хижих птахів Лівобережного степу України з метою прогнозування стану популяцій" (2007-2009); "Балабан в Південно-східній Європі - вивчення і охорона" (2008); "Вивчення міграцій балабана методом супутникової телеметрії" (2011-2012 рр.). Всі орнітологи Криворіжжя приймають участь у щорічних міжнародних "Різдвяних обліках птахів".

З ініціативи орнітологів кафедри в 2001 році проведена перша Всеукраїнська зоологічна конференція і опубліковані тези "Зоологічні дослідження в Україні на межі тисячоліть" (2001); у 2008 р. - III Міжнародна конференція "Хижі птахи України" і надруковані матеріали "Новітні дослідження соколоподібних та сов" (2008); у 2012 р. - VI Международная конференция по соколообразным и совам Северной Евразии і видані праці "Хищные птицы в динамической среде третьего тысячелетия: состояние и перспективы" (2012), "Канюки Северной Евразии: распространение, состояние популяций, биология" (2012). Проведено декілька, сумісно з Криворізьким технічним університетом, міжнародних екологічних конференцій студентів та молодих вчених, видані збірки тез. Оpubлікований каталог "Список наукових робіт викладачів кафедри зоології" (2001).

Література (до 2012 рік включно)

1. Белик В. П., Ветров В. В., Милобог Ю. В. Хищные птицы Дагестана по данным экспедиционных исследований 2009 г. // Международная конференция по хищным птицам и совам Кавказа (26-29 октября 2011 г. Тбилиси, Грузия). - 2011.-С. 10-14.
2. Белик В. П., Ветров В. В., Милобог Ю. В. Распространение и современная численность ворона в Западном Предкавказье // Стрепет. — 2004. - т.2, вып.1- С.138—142.
3. Белик В. П., Ветров В. В., Милобог Ю. В., Гугуева Е. В. Материалы к оценке численности малого подорлика (*Aquila pomarina* С.Л. Brehm) в Краснодарском крае и Адыгее // Новітні дослідження соколоподібних та сов. Матер. III Міжнар. наук. конф. "Хижі птахи України", м. Кривий Ріг, 24-25 жовтня 2008 р. - Кривий Ріг, 2008. - С. 28-32.
4. Белик В. П., Ветров В. В., Милобог Ю. В., Гугуева Е. В. Заселение орланом-белохвостом популяций лесополос в бассейне Дона и Предкавказье// Стрепет. - 2008. - Т.6, вып.1- С. 113-117.
5. Белик В. П., Ветров В. В., Милобог Ю. В., Маловичко Л. В. Гнездование могильника (*Aquila heliaca*) в степном Ставрополье // Новітні дослідження соколоподібних та сов. Матер. III Міжнар. наук. конф. "Хижі птахи України", м. Кривий Ріг, 24-25 жовтня 2008 р. - Кривий Ріг, 2008. - С. 25-27.
6. Белик В. П., Ветров В. В., Милобог Ю. В. Новые адаптивные особенности в гнездовой экологии обыкновенного канюка на Северном Кавказе. // Стрепет. - 2008. - Т. 6, вып. 2. - С.41—46.
7. Белик В.П., Ветров В. В., Милобог Ю. В. Гугуева Е. В. Недавний бенифис и неожиданный крах популяций врановых птиц на юге России и Украины. IX Международная орнитологическая конференция по изучению врановых птиц Северной Евразии (23—26 сентября, Омск, Россия). - 2009. - С.
8. Белик В. П., Ветров В. В., Милобог Ю. В. Материалы к орнітофауне Таманского

- полуострова // Бранта: Сб. науч. тр. Азово-Черноморской орнитологической станции. - 2010. - №.12. - С. 7-27.
9. Белик В. ГГ, Ветров В. В., Милобог Ю. В. Ренессанс клинтуха в Восточной Европе: демографический потенциал новой адаптации /7 Стрепет. - 2010. - т.8, вып.1.-С.70-74.
 10. Белик В. П., Ветров В. В., Милобог Ю. В., Гугуева Е. В. Динамика ареала и численности кобчика на юге России. // Хищные птицы в динамической среде III тысячелетия: состояние и перспективы. Труды VI Междунар. конф. По соколообразным и совам Северной Евразии, г. Кривой Рог, 27—30 сентября, 2012 г. - Кривой Рог: Издатель ФЛ-П Чернявский Д. А., 2012. - С. 87-122.
 11. Борейко В. Е., Грищенко В. Н., Стригунов В. И. Методические рекомендации по проведению "Года орлана-белохвоста". - К., 1989. - 28 с.
 12. Боченко В. Е. Формирование энтомофауны вредителей кроны дуба в искусственных лесопосадках Криворожья // Автореферат кандидатской диссертации,- Харьков, 1952. - 17 с.
 13. Боченко В. Е. Наши помощники // Природа. -№2,- 1961 - С. 51-54.
 14. Боченко В. Е. Особенности формирования орнитофауны древесно-кустарниковых насаждений степной зоны (на примере Криворожского бассейн, и близлежащих районов). // Материалы III Всесоюзной орнитологической конференции. — Львов: ЛГУ, 1962. — Кн. 1. — С. 49.
 15. Боченко В. Е. Особливості формування комахоїдної орнітофауни Криворіжжя.// Тези доповідей наукової конференції Інституту. - К., 1962. - С.28.
 16. Боченко В. Е. Охрана корисної фауни. // 36.: Природа і школа. – К.: "Радянська школа", 1965. - С. 66-86.
 17. Боченко В. Е. Особенности формирования насекомоядной фауны древесных насаждений. // Тезисы докладов III Межведомственной научной конференции. - Харьков,1967. - С. 169.
 18. Боченко В. Е. Охрана полезных животных промышленных населенных пунктов. // Тезисы докладов Республиканской научной конференции. Запорожье, 1983.-С. 122.
 19. Боченко В. Е. Особенности распространения энтомофагов в древесно-кустарниковых насаждениях Кривбасса. // Тезисы докладов IX съезда ВЭО часть I, - К.: "Наукова думка", 1984. — С. — 65.
 20. Ветров В. В., Милобог Ю. В., Стригунов В. И. Обліки хижих птахів на півночі Правобережного степу України // Тези Всеукраїнської зоологічної конференції (Кривий Ріг, 8-10 листопада 2001).— Кривий Ріг: вид-во «International Viktory of Intelpekt», 2001. — С. 113-114.
 21. Ветров В. В., Милобог Ю. В., Стригунов В. И. Распределение и численность болотного луня в бассейне р. Ингул. // Бранта: Сб. науч. тр. Азово-Черноморской орнитологической станции. — 2002. - №.5. - С. 132-133.
 22. Ветров В. В., Милобог Ю. В., Стригунов В. И. О гнездовани курганника на юге Одесской области // Беркут. - 2003. - №12(1-2). - С. 159 160.
 23. Ветров В. В., Милобог Ю. В., Стригунов В. И. О гнездовани каравайки (*Plegadis falcinellus*) в Николаевской области // Птицы Азово Черноморского региона. Мониторинг и охрана: Мат. II съезда и науч. конф. АЧОС (23 АЧОРГ). /Под ред. Деркача О. М., Корзюкова А. И. - Николаев: 21-23 февраля Никол, гос. ун-т, 2003. - Вып. 1. - С.7-8.
 24. Ветров В.В., Милобог Ю.В., Стригунов В.И. Болотный лунь в бассейн р. Ингулец.// Матер.IV конф.по хищным птицам Северной Евразии (Пенза, 1 - февраля 2003г.). - Пенза, 2003. - С. 162-164.
 25. Ветров В. В., Милобог Ю. В., Стригунов В. И. Новые данные о редки и малочисленных птицах Крыма (по материалам экспедиций 2004 г.) // Берк) N 2. - 2004, т.13. - С. 295-297.
 26. Ветров В. В., Милобог Ю. В., Стригунов В. И. О современном статус степной пустельги в Украине. // Орнитологические исследования в Северне Евразии. Тезисы XII Международной орнитологической конференція Северной Евразии, 31 января-5 февраля, — Ставрополь: Изд-во СГУ, 2006. С.111-112.
 27. Ветров В. В., Милобог Ю. В. Новые данные о распространении курганника (*Buteo rufinus*) на востоке Украины.// Птицы бассейна Северского Донца. Мат. 13-14 совещаний "Изучение и охрана хищных птиц Северского Донца". - 2007. - №10. - С. 109-110.

28. Ветров В. В., Милобог Ю. В. О зимовках орлана-белохвоста (*Haliaeetus albicilla*) в бассейне Северского Донца. // Птицы бассейна Северского Донца. Мат. 13-14 совещаний "Изучение и охрана хищных птиц Северского Донца". - 2007. - №10. - С. 104-107.
29. Ветров В. В., Стригунов В. И., Милобог Ю. В. Современный статус чеглока в Крыму. // Биология XXI столетия: теория, практика, викладання. Тези міжнародної конференції, 1-4 квітня, Черкаси-Канів, 2007. - С. 259-261.
30. Ветров В. В., Милобог Ю. В. Распределение орла-могильника в степной зоне Украины. // Пернатые хищники и их охрана. - 2008. - №14. - С. 28-30.
31. Ветров В. В., Милобог Ю. В. Распространение могильника (*Aquila heliaca* Sav.) в степной зоне Украины. // Новітні дослідження соколоподібних та сов: Матер. III Міжнар. наук. конф. "Хижі птахи України", м. Кривий Ріг, 24-25 жовтня 2008 р. - Кривий Ріг, 2008. - С. 51-54.
32. Ветров В. В., Милобог Ю. В. Современное состояние европейского тювика в Украине. // Изучение и охрана хищных птиц Северной Евразии: Матер. V междунар. конф. по хищным птицам Северной Евразии (Иваново, 4-7 февраля 2008 г.). - Иваново: Иван. гос. ун-т, 2008 - С. 210-211.
33. Ветров В. В., Гаврилюк М. Н., Домашевский С. В., Милобог Ю. В. Современное состояние популяции малого подорлика (*Aquila pomarina*, *Falconiformes*, *Aves*) в Украинских Карпатах. // Вести, зоол. - 2009. - Т. 43, №5. - С. 457-464.
34. Ветров В. В., Милобог Ю. В. Новые данные о распространении и численности могильника на востоке Украины. // Орнитология в Северной Евразии. Мат. XIII международной орнитологической конференции Северной Евразии, 30 апреля - 6 мая, - Оренбург: Изд-во ОГПУ, 2010. - С. 82.
35. Ветров В. В., Милобог Ю. В., Стригунов В. И. Гнездование курганника, могильника и кобчика на опорах электролиний юга Украины. // Рідкісні й зникаючі птахи північно-західного Причорномор'я Збірник наукових праць, Одеса. 2011. - С. 15-17.
36. Герасимчук О. О., Коцюруба В. В. Пролітні і зимуючі птахи шламосьовищ Центрального та Південного гірничо-збагачувальних комбінатів. // Мат. Всеукр. студ. наук, конфер. "Регіональні пробл. природокорист. та охор. росл. і тв. світу України" - Кривий Ріг. "І. В. І." - 2003. - С. 4-6.
37. Герасимчук О. О., Коцюруба В. В. Шламосьовища Кривбасу, як перспективні заповідні території. // Пробл. природокорист. та охор. рослинного і тваринного світу. (Матер. I Міжнар. науково-практ. конфер. студ. та молодих вчених). Кривий Ріг, "Мінерал". - 2004. - С. 14-15.
38. Герасимчук О. О., Артюшенко О. О. Особливості міграції гідрофільних птахів урочища Білі Кошари" // Міжнародна конференція "Обліки птахів: підходи, методики, результати". (Житомирський агроекономічний університет. 28.04-1.05.2004 р.,-Житомир, 2004. - С.157—158.
39. Герасимчук О. О., Коцюруба В. В. К фауне гусеобразных техногенных водоемов Кривбасса. // Материалы 3 Международного симпозиума „Гусеобразные Северной Евразии” - Санкт-Петербург: Карт фабрика ВСЕГЕИ, 2005.-С. 76-78.
40. Герасимчук О. О., Коцюруба В. В. До питання збереження орнітофауни: балки Кобильня. // Біологія XXI століття: теорія, практика, викладання": Матеріали міжнародної наукової конференції. — К.: Фітосоціоцентр, 2007. - С.194—195.
41. Герасимчук О. О. До питання вивчення фауни дених хижих птахи шламосьовищ і ставків-накопичувачів Кривбасу. // Новітні досліджених: соколоподібних та сов. Мат. III Міжнар. наук. конф. "Хижі птахи України", м. Кривий Ріг, 24—25 жовтня 2008 р. - Кривий Ріг, 2008. - С. 91-94.
42. Герасимчук О. О. Спостереження рідкісних видів птахів в м. Кривому Розі та його околицях. // Знахідки тварин Червоної книги України. - К., 2008.-: С. 49-50.
43. Грищенко В. Н., Борейко В. Е., Бабко В. М. и др. Результаты, проведения "Года орлана-белохвоста" на Украине в 1989 г. // Беркут. - Том 2. 1993.- С. 34-41.
44. Домашевский С. В., Ветров В. В., Милобог Ю. В., Гаврилюк М. Н. Результаты учетов гнездящихся хищных птиц в Карпатском регион: Украины. // Праці Західноукраїнського орнітологічного товариства. - Вип.1.- Львів, 2010. - С. 44-47.
45. Домашевський С.В., Ветров В.В., Милобог Ю.В., Гаврилюк М. Н. Спостереження підорлика малого, *Aquila pomarina* С.Л. Vrehm, у Карпатах у 2005 р.// Знахідки тварин Червоної книги України. - К. - 2008. - С. 84-85.

46. Домашевський С. В., Стригунов В. І. Підорлик малий // Червона книга України. Тваринний світ / За ред. І. А. Акімова - К.: Глобалконсалтинг, 2009.- С. 429.
47. Евтушенко Е. Х. Формирование комплексов наземных позвоночных техногенного ландшафта Кривбасса // Вестник зоологический, 1984, № 3. – С. 65-68.
48. Евтушенко Е. Х. Комплексы наземных позвоночных отвалов Кривбаса, и пути их оптимизации // Тез. докл. III Всес. зоол. конф. пед. инст. 3-5 октябрь 1984 г. "Проблемы регион, эколог, жиз. в цикле зоол. дисциплин педвуза". - Витебск, 1984, ч. 1. - С. 68-70.
49. Евтушенко Е. Х. Некоторые данные по видовому составу населенні наземных позвоночных техногенных территорий Кривбасса. // Всесоюзн. совещ. по проб. кадастра и учета животного мира. - М., 1986, ч.2, - С. 280-281.
50. Евтушенко Е. Х. Формирование комплексов наземных позвоночных в техногенных территориях Кривбасса: Автореф. дис. ... канд. биол. наук, — КИ.,1986. - 16 с.
51. Евтушенко Е. Х. Угруповання наземних хребетних тварин техногенних екотопів // Проблеми фундаментальної екології. Мат. II Всеукр. конф. 9-10 грудня 1997, -м. Кривий Ріг, ч. II.- С. 78-81.
52. Евтушенко Е. Х., Заруднева М.Т. Розвиток зоологічних досліджень на кафедрі зоології Криворізького педуніверситету. //Матер. Всеукр. зоолог, конф. "Зоологічні дослідження в Україні на межі тисячоліть".- Кривий Ріг : "І.В.І.", 2001.— С. 4—5.
53. Энциклопедия Криворіжжя: в 2 т. / [Бухтіяров В.П., Артеменко Н.М., Большаков Г.Я. та ін.]; упорядник В.П.Бухтіяров. - Кривий Ріг, "ЯВВА".- 2004. - Т. 1. - 704 с.; 2005 .- Т.2 - 812 с.
54. Задирака П. М. До вивчення біоекологічних особливостей крапчастого ховраха (*Citellus suslicus odessanus* Nord). // Наукові записки. Вид-во Криворізького державного педагогічного інституту. - Том 1. - 1941. - С. 109— 136/
55. Зоологічні дослідження в Україні на межі тисячоліть // Матеріали Всеукраїнської зоологічної конференції, (Кривий Ріг, листопад, 2001 р.) /Криворізький державний педагогічний університет- Кривий Ріг, - І.В.І.- 2001.- 196 с.
56. Канюки Северной Евразии: распространение, состояние популяции, биология. Труды VI Междунар. конф. По соколообразным и совам Северной Евразии, г. Кривой Рог, 27-30 сентября, 2012 г. - Кривой Рог: ООО "Центр- Принт", 2012. - 272 с.
57. Качинська В. В. Коцюруба В. В. До питання консортивних зв'язків орнітофауни зелених насаджень проммайданчиків гірничопромислового комплексу Кривбасу. // Проблеми збереження біорізноманіття в природних та техногенних порушених екосистемах: матеріали наук. конф. молодих вчених. - Кривий Ріг: Видавничий дім, 2008. - С. 117-118.
58. Качинська В. В. Коцюруба В. В., Лапін Є. І. Деякі особливості консортивної структури зелених насаджень ландшафтно-техногенних систем Південного гірничо-збагачувального комбінату. // Проблеми екології та екологічної освіти: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. - Кривий Ріг: Видавничий дім, 2008. - С. 59-61.
59. Качинська В. В., Коцюруба В. В. Гетеротрофний блок консорцій зелених насаджень гірничо-металургійного комбінату ВАТ "АрселорМітал Стіл". // Фундаментальні та прикладні дослідження в біології: матеріали Міжнар. наук. конф. студентів, аспірантів та молодих учених (Донецьк, 23-26 лютого 2009 р.). - Донецьк: Вебер, 2009. - Т. 1. - С. 328-329.
60. Коцюруба В. В. Врановые птицы Кривого Рога.// Материалы X Всесоюзной орнитологической конференции, ч.2, кн. I - Мн.: Наука і тэхніка, 1991.-С. 137-138.
61. Коцюруба В. В., Шупова Т. В. Зимняя орнітофауна жилых кварталов Кривого Рога 1988-91 гг. //Деп. в Укр. ИНТЭИ. 24.06.92 №921 - УК.92.
62. Коцюруба В.В. Зимовки врановых на Криворожье.// Материалы I научно-практ. конф. молод, исслед. зоологов Укр. Ин-т зоологии - Киев, 1992,- С. 23—25. Библиограф.: 2 назв. - Рус. ДЕП в Укр. ИНТЭИ 24.06.92 №921 -УК.92.
63. Коцюруба В.В., Титенко С.В. Орнітокомплексы шламо- хвостохранилищ Кривбасса // Материалы I научно-практ. конф. молод, исслед зоологов Укр. Ин-т зоологии - Киев, 1992, с. 26. Библиограф.: 2 назв. - Рус ДЕП в Укр. ИНТЭИ 24.06.92 №922 -УК.92.
64. Коцюруба В. В. Зимовки врановых на Криворожье. // Матеріали конференції молод, орнітологів України / Луцьк, 4—6 березня, 1994 р. / Чернівці 1994.-С. 117-119. I
65. Коцюруба В. В. Некоторые изменения гнездовой орнітофауш Криворожья. // Матеріали I конференції молод, орнітологів України / Луцьк, 4 6 березня, 1994 р. / Чернівці, 1994. - С. 11-12.

66. Коцюруба В. В. Орнітокомплексы шламо- и хвостохранилищ Кривбаса. // Матеріали І конференції молод, орнітологів України / Луцьк, 4-І березня, 1994 р. / Чернівці, 1994 - С. 81-82.
67. Коцюруба В. В., Шупова Т. В. К фауне ракшеобразных Кривбасса. Матеріали І конференції молод, орнітологів України / Луцьк, 4—6 березні 1994 р. / Чернівці, 1994. - С. 54—55.
68. Коцюруба В. В., Сюмар О. А., Стригунов В. И., Губенв Н. А. Результаты 8 и 9 Республиканского учетов зимующих водоплавающи птиц // 36.: Обліки птахів - Львів, 1995. - С.18-20.
69. Коцюруба В. В., Губенко М. А. Авифауна крупного диффузного город | и пути её преобразования // 36.: Урбанізоване навколишнє середовище: охорон природи та здоров'я людини - Київ, 1996. — С. 111-114.
70. Коцюруба В. В., Кротовська Т. С. Некоторые особенности гнездово биологии певчего и черного дроздов в лесничествах степной зоны Украины Матеріали 2 конф. молод, орнітолог. Укр. / Укл. В.М. Грищенко - Чернівці 1996.-С. 90-92.
71. Коцюруба В. В., Шупова Т. В. Орнітофауна государственного заказника "Балка Красная Северная" // Проблемы фундаментальной т прикладной экологии: Матеріали ІІ міжнародної наукової конференції, ч.І, - і Кривий Ріг, 20-21 грудня, 2000р. - С. 3.
72. Коцюруба В. В. Особливості екології та біології малого крячка (*Stem albifrons* Pall.) на Криворіжжі. // Матеріали І зоологічної конференції "Зоологічні дослідження в Україні на межі тисячоліть". - Кривий Ріг: І. В. І 2001. - С.143-144.
73. Коцюруба В. В. О находке беркута в Криничанском райод | Днепропетровской области. // Беркут. Черновцы, 2002 - Т. 1-2. - С. 172.
74. Коцюруба В. В., Малихіа Т. В., Кротовська Т. В. Особливості фауни біології дроздових птахів Гурівського лісництва. // Беркут. - Чернівці, 2002 1-2. -5 с.
75. Коцюруба В. В., Несторова О. В., Стригунов В. І. Особливості еколог та біології звичайного костогриза в Правобережній частині степової зон України. // Матеріали І міжнародної наукової конференції „Проблеми еколог та екологічної освіти”. - Кривий Ріг: ІВІ, 2002. - С. 172—173.
76. Коцюруба В. В., Тарутин Т. С. К зимней фауне птиц нижнего течения реки Саксагань. //Регіональні проблеми природокористування та охорона рослинного і тваринного світу. - Кривий Ріг, 2003. - С.26-29.
77. Коцюруба В. В., Артюшенко А. Н., Лукашук М. В. Фауна и население птиц урочищ Ставраково и Миргородка. // Регіональні проблеми природокористування рослинного і тваринного світу. - Кривий Ріг, 2003. - С. 168-169.
78. Коцюруба В. В., Яригин А. Н. Фауна и население птиц перспективной ИВА - территории "Базавлуцкие плавни". // Регіональні проблеми природокористування рослинного і тваринного світу. - Кривий Ріг, 2003.- С. 29-30.
79. Коцюруба В. В., Тарутін Т. С. Возможность индикации фауны зимующих гидрофильных птахів урбанізованих ландшафтів за місцями скидів стічних вод. // Проблемы природокористування рослинного і тваринного світу. - Кривий Ріг, 2004. -С. 51-52.
80. Коцюруба В. В. Енциклопедія Криворіжжя: в 2 т. Повидові нариси до тем птахи / [Бухтіяров В.П., Артеменко Н.М., Большаков Г.Я. та ін.]; упорядник В.П.Бухтіяров. - Кривий Ріг, "ЯВВА" .- 2004. - Т.1. - 704 с.; 2005 .- Т.2-812 с.
81. Коцюруба В. В., Герасимчук А. О. Гніздування ходулочника (*Himantopus himantopus* Linnaeus, 1758) на відстійниках гірничорудної промисловості Кривбасу. // Вісник Херсонського державного університету). / IV Міжнародна наукова конференція „Фальцфейнівські читання”. - Херсон, 2005. - С.153—155.
82. Коцюруба В. В., Стригунов В. И. О находе сипухи (*Tyto alba guttata*) в Кривом Поге. // Бранта. - Вып.6. - 2006. - С. 201-202.
83. Коцюруба В. В., Тарутин. Т. С. Новые данные о гнездовании пеганки (*Tadoma tadoma* L.) в Днепропетровской области. // Бранта. - Вып. 6. - 2006 - С.202-203.
84. Коцюруба В. В., Бородай Я. В. До питання загибелі хордових тварин на автошляхах Криворіжжя. // IV Міжнародна конференція "Проблеми екології та екологічної освіти", Кривий Ріг, 7.12.2007 р. - Кривий Ріг, 2007.
85. Коцюруба В. В. Птахи. // Червона книга Дніпропетровської області. Тваринний світ / За ред. О.Є. Пахомова. - Дніпропетровськ: ТОВ "Новий друк", 2011. - С. 309, 311, 313, 315, 317, 319-321, 325, 327, 361, 363, 365, 367, 372, 375-377, 379, 383, 384.

86. Листопадський М. А., Коцюруба В. В. Зимове населення птахів деяких парків міста Кривий Ріг. // Регіональні проблеми природокористування та охорона рослинного і тваринного світу. - Кривий Ріг, 2003. - С. 35-36.
87. Милобог Ю. В., Ветров В. В., Стригунов В. И. Современное состояние хищных птиц бассейна р. Ингулец. // Бранта: Сборник трудов Азово- Черноморской орнитологической станции, - Вып. 5. - Мелитополь- Симферополь: Бранта-Сонат, 2002. - С. 14-24.
88. Милобог Ю. В., Ветров В. В. Новые данные о гнездовании орлана- белохвоста (*Haliaeetus albicilla*) в Днепропетровской и Луганской областях. // Птицы бассейна Северского Донца. — №10. Материалы 13—14 совещаний "Изучение и охрана птиц бассейна Северского Донца", Харьков, 2007. - С. 107- 108.
89. Милобог Ю. В., Ветров В. В., Стригунов В. И. Современное состояние численности балобана в Молдове. // Орнитологические исследования в Северной Евразии. Тезисы XII междунар. орнитол. конф. Северной Евразии (Ставрополь, 31 января - 5 февраля 2006 г.) - Ставрополь: Изд-во СГУ, 2006,- С. 358-359.
90. Милобог Ю. В., Ветров В. В. Современный статус степного луня (*Circus macrogus* Gm.) в Украине.// Новітні дослідження соколообразных та сов. Матер. III Міжнар. наук. конф. "Хижі птахи України", м. Кривий Ріг, 24-2! жовтня 2008 р. - Кривий Ріг, 2008. - С. 255-259.
91. Милобог Ю. В., Ветров В. В., Стригунов В. И. О распространении и численности малого подорлика в степной зоне Украины. // Изучение и охрана большого и малого подорликов в Северной Евразии. Мат. к V Междунар. конф по хищным птицам Сев. Евразии. Иваново: Иван. Гос. ун-т, 2008. - С. 215—217.
92. Милобог Ю. В., Прокопенко С. П., Ветров В. В. Поширення сапсана в Україні. - Знахідки тварин Червоної книги України. — К. - 2008. - С. 208-211.
93. Милобог Ю. В. Орел-карлик, Балабан, Сапсан, Боривітер степовий./ Червона книга України. Тваринний світ / За ред. І.А. Акімова – К.: Глобалконсалтинг, 2009. - С. 624.
94. Милобог Ю. В, Ветров В. В, Стригунов В. И, Белик В. П. Балобан в Украине и на сопредельных территориях. // Бранта: Сборник трудов Азове Черноморской орнитологической станции. - Вып. 13. - Мелитополь ; Симферополь: Бранта-Сонат, 2010.-С. 135-159.
95. Милобог Ю. В. Птахи. // Червона книга Дніпропетровської області. Тваринний світ / За ред. О. Є. Пахомова. - Дніпропетровськ: ТОВ "Новий друк", 2011.-С. 309, 311, 314, 331 - 352, 355, 360, 374, 375.
96. Милобог Ю. В., Ветров В. В. Оценка состояния популяции кобчика Украине. // Хищные птицы в динамической среде III тысячелетия: состояние перспективы. Труды VI Междунар. конф. По соколообразным и совам Северной Евразии, г. Кривой Рог, 27-30 сентября, 2012 г. — Кривой Рог: Издатель ФЛ-П Чернявский Д. А., 2012. - С. 197-205.
97. Миронов В. И. Формирование фауны и населения птиц техногенных ландшафтов степной зоны Украины. // Беркут. - т. 1. - 1992. — С. 30—36.
98. Митяй И. С., Стригунов В. И. Проблемы и перспективы исследовании форм яиц птиц отряда соколообразные (*Falconiformes*)// Новітні дослідження соколоподібних та сов //Матеріали III Міжнародної наукової конференції ["Хижі птахи України"], (Кривий Ріг, 24—25 жовтня 2008 р.) / Криворізький національний університет, Криворізький педагогічний інститут,- Кривий Ріг, 2008.-С.263.
99. Митяй И. С., Селиверстов Н. М., Стригунов В. И. Форма яиц и перспективы её использования при решении вопросов систематики і филогении дневных хищных птиц. // Хищные птицы в динамической среде II тысячелетия: состояние и перспективы. Труды VI Междунар. конф. соколообразным и совам Северной Евразии, г. Кривой Рог,; 27-30 сентября, 2012 г. - Кривой Рог: Издатель ФЛ-П Чернявский Д. А., 2012. - С. 32-48.
100. Новітні дослідження соколоподібних та сов //Матеріали III Міжнародної наукової конференції ["Хижі птахи України"], (Кривий Ріг, 24-25 жовтня 2008 р.) / Криворізький національний університет, Криворізький педагогічний інститут-Кривий Ріг, 2008.-420 с.
101. Пекло А.М., Стригунов В.И. Черный аист в Ровенской области II Исследования в области заповедного дела: Сб.научн. трудов,- М., 1984. - С.109.
102. Природнича географія Кривбасу. / Казаков В. Л., Паранько І. С., Сметана М. Г. та ін. - Кривий Ріг: КДПУ, 2005. - 156 с.
103. Проказа О. Ю., Коцюруба В. В. Деякі особливості живлення звичайного мартина в умовах Криворіжжя. //Регіональні проблеми природокористування та охорона рослинного і тваринного світу. - Кривий Ріг, 2003.-С. 46-46.

104. Прокопенко С. П., Ветров В. В., Милобог Ю. В. Сапсан. // Червона книга України. Тваринний світ / За ред. І. А. Акімова - К. : Глобалконсалтинг, 2009. - С. 437.
105. Проммер М., Милобог Ю., Гаврилюк М., Ветров В., Багира Я. Взаимоотношения между центрально-европейской и восточно-европейской популяциями балобана на основании результатов кольцевания и спутникового слежения. // Хищные птицы в динамической среде III тысячелетия: состояние и перспективы. Труды VI Междунар. конф. по соколообразным и совам Северной Евразии, г. Кривой Рог, 27-30 сентября, 2012 г. - Кривой Рог: Издатель ФЛ-П Чернявский Д. А., 2012. - С. 434-445.
106. Стригунов В. И. Материалы по численности хищных птиц Среднего Приднепровья // Экология и охрана птиц: Тез. докл. VIII Всесоюз. орнитол. конференции-Кишинев: Штинца, 1981, - С. 215-216.
107. Стригунов В. И. Гнездование курганника на Украине // Вестник I зоологии, 1982, № 4. - С. 71-74.
108. Стригунов В. И. Основная популяция курганника *Buteo rufinus* (Cretzschm.) на Украине: возможные пути формирования. // VIII Всесоюзная зоогеографическая конференция -М., 1984. - С. 138-139.
109. Стригунов В. И. Тетеревиатник - один из возможных регуляторов численности врановых. // Эколог, биоценоз. и хоз. знач, врановых птиц: Материалы I совещ. по эколог., биоценозич. и хоз. значению врановых птиц - [М.: Наука, 1984.-С. 189-192.
110. Стригунов В. И. Численность и территориальное распределение хищных птиц в лесостепи Украины // Проблемы регион, экологии животн. в цикле зоол. дисцип. педвуза: Тез. докл. III Всесоюзн. конф. зоол. пед. ин-тов - «Витебск, 1984,-ч.1 - С. 161-162.
111. Стригунов В. И. Влияние антрополических факторов на население птиц в лесостепной зоне Украины. // Изучение птиц в СССР, их охрана и рациональное использование: Тез. докл. I съезда Всесоюз. орнитол. о-ва и IX Всесоюзн. орнитол. конференции. - Л., 1986, - ч.2, - С. 263-264.
113. Стригунов В. И. Хищные птицы лесостепи бассейна Днепра: Автореф лис. ... канд. биол. наук. - К., 1987,-25с.
114. Стригунов В. И. Курганник - канюк степовий *Buteo rufinus* (Cretzschm.). // Справочник: Редкие и исчезающие растения и животные Украины-К.: Наукова думка, 1988.-С. 177-178.
115. Стригунов В. И. К экологии обыкновенного осоеда на Украине. // Сб.: материалы X Всесоюзной орнитологической конференции - Минск, 1991.
116. Стригунов В. І. Шуліка рудий, Лунь польовий, Лунь степовий, Канюк степовий. Змієд, Підорлик малий //Червона книга України. Тваринний світ. Редкол.: М. М. Щербак (відп. ред.) та ін. - К.- "Українська енциклопедія" ім. МІ П. Бажана, 1994. - 464 с.
117. Стригунов В. И., Титенко С.В. Зимующие водно-болотные птицы Криворожья. // Дикое наследие природы. - Одесса, 1997.
118. Стригунов В. И. Островная популяция курганника на Украине возможные пути формирования. // Охорона довкілля: екол., освіт., мед. аспект Матеріали II Всеукр. конф. 8-9 грудня 1998р. -м. Кривий Ріг, ч.І.-С. 62-64.
119. Стригунов В. И., Милобог Ю. В. Зимний учет хищных птиц в Правобережной степи Украины. // Зимние учеты птиц на Азово-Черноморской* побережье Украины. Сб. мат. XIX совет. Азово-Черноморской орнитол. раб: группы,18-21 февр., Мелитополь-Одесса-Киев, 1999. - С. 66—67.
120. Стригунов В. И., Милобог Ю. В., Коцюруба В. В. Хищные птиц байрачной дубравы. // Экология и охрана птиц Азово-Черноморского региона,- Симферополь, "Сонар", 1999. - С. 36-37.
121. Стригунов В. И., Коцюруба В. В. Гибель птиц при аномальные погодных явлениях на Криворожье. // Сб.: Материалы 17 совещании орнитологов Азово-Черноморского региона - Одесса-МелиФополь, - Киева 2000
122. Стригунов В. И., Милобог Ю. В. Состояние фауны хищных птиц степи междуречья Днепра и Южного Буга. /У Актуальные проблемы изучения і охраны птиц Восточной Европы и Северной Азии: Мат-лы междунар. конф. - Казань: Матбугат йорты, 2001. - С. 575-576.
123. Стригунов В. И., Милобог Ю. В., Ветров В. В. К вопросу і распространении и численности курганника (*Buteo rufinus*) в Украине // Бранта Сб. трудов Азово-Черноморской орнитологической станции. - Мелитополь 2003.-№6.-С. 59-66.

124. Стригунов В. І., Ветров В. В., Милобог Ю. В. Миграции розовоп скворца (*Sturnus roseus*) в правобережной степи Украины //Птицы Азова и Черноморского региона. Мониторинг и охрана: Мат. II съезда и науч. кони АЧОС (23 АЧОРГ). /Под ред. Деркача О. М., Корзюкова А. И. - Николаев: 2Г 23 февраля Никол, гос. ун-т, 2003. Вип.-1 - С. 102.
125. Стригунов В. І., Ветров В. В., Милобог Ю. В. Об одиночної гнездовании серой цапли (*Ardea cinerea*) //Птицы Азово-ЧерноморскоДУ региона. Мониторинг и охрана: Мат. II съезда и науч. конф. АЧОС (23 АЧОРГ) /Под ред. Деркача О. М., Корзюкова А. И. – Николаев: 21-23 февраля Никол: гос. ун-т, 2003. Вип.—1 - С. 101.
126. Стригунов В. І., Ветров В. В., Милобог Ю. В. Находки ходулочника (*Himantopus himantopus*) и авдотки (*Burhinus oedicephalus*) на правобережной степи Украины // Птицы Азово-Черноморского региона. Мониторинг и охрана: Мат. II съезда и науч. конф. АЧОС (23 АЧОРГ). / Под ред. Деркача О. М., Корзюкова А. И. - Николаев: 21-23 февраля. Никол, гос. ун-т, 2003. Вип.-1 - С.101—102.
127. Стригунов В. І. Енциклопедія Криворіжжя: в 2 т. Повидові нариси до тем риби, земноводні, плазуни, птахи / [Бухтіяров В.П., Артеменко Н.М., Большаков Г.Я. та ін.]; упорядник В.П.Бухтіяров. - Кривий Ріг, "ЯВВА".- 2004. -Т.1.-704 с.; 2005 .-Т.2-812 с.
128. Стригунов В. І., Ветров В. В., Милобог Ю. В. Пеганка (*Tadorna tadorna*) в степной части правобережной Украины и Крыма.// Гусеобразные птицы Северной Евразии. Тез. докл. Третьего междунар. симпозиума, Санкт- Петербург, 6-10 октября 2005 г. Санкт-Петербург: Картофабрика ВСЕГЕИ,- 2005. С. 250-251.
129. Стригунов В. І. История рабочей группы по хищным птицам Украины.// Новітні дослідження соколоподібних та сов. Мат. 111 Міжнар. наук, конф. "Хижі птахи України", м Кривий Ріг, 24-25 жовтня 2008 р. - Кривий Ріг, 2008. -С. 350-353.
130. Стригунов В. І., Ветров В. В., Милобог Ю. В. Поширення канюка степового, *Buteo rufinus* (Cretzschm.), в Україні.// Знахідки тварин Червоної книги України. — К. — 2008. — С. 367—372.
131. Стригунов В. І., Ветров В. В., Милобог Ю. В. Поширення підорлика малого, *Aquila pomarina* С.Л. Vrehm, на півдні України. // Знахідки тварин Червоної книги України. - К. - 2008. - С. 365-366.
132. Стригунов В. І. Канюк степовий, Підорлик малий, Боривітер степовий // Червона книга України. Тваринний світ / За ред. І. А. Акімова - К.: Глобалконсалтинг, 2009. - С. 624.
133. Стригунов В. І. Птахи. // Червона книга Дніпропетровської області (Тваринний світ). / під ред. О. Є. Пахомова. - Дніпропетровськ: ТОВ "Новий Друк", 2011. - С. 309, 311, 314, 331 - 352, 355, 360, 374, 375.
134. Стригунов В. І. Состояние популяций обыкновенного канюка и курганника в 80-е гг. XX ст. в лесостепи Украины. // Канюки Северной Евразии: распространение, состояние популяции, биология. Труды VI Междунар. конф. по соколообразным и совам Северной Евразии, г. Кривой Рог, 27-30 сентября, 2012 г. - Кривой Рог: ООО "Центр-Принт", 2012. - С. 218-236.
135. Стригунов В. І., Рашевская А. В. Предварительная инвентаризация поселения сусликов в степной зоне Украины по результатам анализа питания хищных птиц. // Хищные птицы в динамической среде III тысячелетия: состояние и перспективы. Труды VI Междунар. конф. По соколообразным и совам Северной Евразии, г. Кривой Рог, 27-30 сентября, 2012 г. - Кривой Рог: Издатель ФЛ-П Чернявский Д. А., 2012. - С. 394-400.
136. Фізична географія Криворіжжя. / [Козаков Л. В., Калініченко О. О., Коцюрuba В. В. та ін.]; за ред. І. С. Паранько. - Кривий Ріг: Октан-принт, -І 2012.- 180 с.
137. Хищные птицы в динамической среде третьего тысячелетия: состояние и перспективы // "Труды VI Международной конференции по соколообразным и совам Северной Евразии", (Кривой Рог, 27-30 сентября 2012 г.) /Кривой Рог: Издатель ФЛ-П Чернявский Д.А., 2012.-616 с.
138. Червона книга Дніпропетровської області. (Тваринний світ)/під ред. О. Є. Пахомова-Дніпропетровськ: ТОВ "Новий Друк", 2011.-488 с.
139. Червона книга України. Тваринний світ. / Редкол.: М. М. Щербак (відп. ред.) та ін. - К.: "Українська енциклопедія" ім. М. П. Бажана, 1994. - 464 с.: іл.
140. Червона книга України. Тваринний світ./за ред. І. А. Акімова - К.: Глобалконсалтинг, - 2009 - 600 с.

141. Черничко Р. Н., Черничко И. И., Гаврись Г. Г. и др. Размещение и численность береговой ласточки на некоторых территориях степной и лесостепной зон Украины. // Беркут. - Том 5. - Вып. 1. - 1996. - С. 44—52.
142. Шупова Т. В. К экологии золотистой щурки на территории Криворожского железорудного бассейна. // Птицы бассейна Северского Донца: Матер. 2 конф.: Изучение и охрана птиц бассейна Северского Донца, 4-6 мая, 1994 г. - Харьков, 1994. - Вып. 2. - С. 41.
143. Шупова Т. В. К орнитофауне рек Ингульца и Саксагани. // Птицы бассейна Северского Донца: Матер. 3 конф.: Изучение и охрана птиц бассейна Северского Донца, 13-15 сентября, 1995 г. - Харьков, 1996. - Вып. 3
144. Шупова Т. В. Динамика численности золотистой щурки в колониях на территориях Криворожского железорудного бассейна (1990-1994 гг.). // Птицы бассейна Северского Донца: Матер. 4 и 5 конференций: Изучение и охрана птиц бассейна Северского Донца. - Харьков, 1998. - Вып. 4-5. - С. 61-62.
145. Шупова Т. В., Кондратенко А. В. Некоторые моменты гнездования ракшеобразных птиц долины Среднего течения Северского Донца. // Птицы бассейна Северского Донца: Матер. 4 и 5 конференций: Изучение и охрана птиц бассейна Северского Донца. - Харьков, 1998. - Вып. 4—5. - С. 58-60.
146. Шупова Т. В. Сравнительная биология ракшеобразных и| удообразных птиц в условиях степной зоны Украины. // Вестник зоологии. 1999. -Т. 33.-С. 73-80.
147. Шупова. Т. В. Закономерности территориального распределения и динамики численности ракшеобразных (Coraciiformes) и удообразных (Upuriformes) птиц в условиях степной зоны Украины. // Вестник зоологии. - 2000. - Сборник № 14. - С. 79-86.
148. Шупова Т. В. Численность и биотопическое распределение зимородка (*Alcedo atthis* L.) в естественных ландшафтах Среднего Поднепровья. III; Доповіді Національної Академії Наук України. - 2000. - Вып. 3. - С. 185-187.
149. Шупова Т. В. О современном состоянии численности сизоворонки (*Coracias garrulus*). // Вісник Дніпропетровського університету, серія біологія, екологія. -2001. - Випуск 9, том 2. - С. 119-123.
150. Шупова Т. В. К вопросу о питании удода в условиях степной зоны Украины. // Вісник Луганського державного педагогічного університету ім. Т. Шевченка. - 2003. — № 1. — С. 69—71.
151. Шупова Т. В. Средообразующая деятельность ракшеобразных (Coraciiformes) и удообразных (Upuriformes) птиц в степной зоне Украины. // Вісник Луганського державного педагогічного університету ім. Т. Шевченка. - 2004. — №4. — С. 128-131.
152. Шупова Т. В. Екологія ракшеподібних (Coraciiformes) та одудоподібних (Upuriformes) птахів в умовах степу України: Автореф. дис. ... канд. биол. наук. - К., 2010, - 18 с. . - С. 30-33.
153. Щербина В. Г. Влияние рекреации на буковые леса и их орнитоценозы на Черноморском побережье Кавказа: Автореф. дис. ... канд. биол. наук. Краснодар, 1994. - 24 с.
154. Щербина В. Г., Белюченко И. С., Щербина Ю. Г. Распределение доминирующей орнитофауны по пространственно экологическим нишам буковых биогеоценозов // Проблеми фундаментальної та прикладної екології: Матеріали I міжнародної наукової конференції, грудень, 1999, м. Кривий Ріг: вид-во КДПУ. -1999 - С. 40-^И .
155. Щербина В. Г., Шанда В. И., Белюченко И. С., Щербина Ю. Г. Степень реакционной толерантности птиц в буковых сообществах // Проблеми фундаментальної та прикладної екології: Матеріали I міжнародної наукової конференції, грудень, 1999, м. Кривий Ріг: вид-во КДПУ, ч. III, 1999, с. 32-34.
156. Щербина В. Г., Шанда В. И., Щербина Ю. Г. Видовое разнообразие и плотность популяций в буковых орнитоценозах как индикатор рекреационной нагрузки // Проблеми фундаментальної та прикладної екології: Матеріали I міжнародної наукової конференції, грудень, 1999, м. Кривий Ріг: вид-во КДПУ, ч. III. - 1999.- С. 37-39.
157. Янчук І. С. Птахи Держинського лісництва м. Кривого Рогу. - Кривий Ріг, - "R-студія". - 2005. - 118 с.
158. Янчук І. С. Рідкісні птахи східних околиць Кривого Рогу // Авіфауна України. - 2006. - Вып. 3. - С. 50-52.

159. Янчук І. С. Орнітофауна байраку оз. Солоне. // Птахи степового Придніпров'я: минуле, сучасне, майбутнє: (Матеріали Перших Вальхівських читань). - Дніпропетровськ, 2007. - С.117-125.
160. Янчук І. С. Птахи агроценозів східного Криворіжжя // Наук. вісник Ужгород, ун-ту. Серія: Біологія. — 2008. - Вигі. 23. -С. 157-160.
161. Янчук І. С. Соколоподібні птахи (Falconiformes) східних околиць Кривого Рогу. // Новітні дослідження соколоподібних та сов. Матеріали III Міжнародної наукової конференції "Хижі птахи України", м. Кривий Ріг, 24—25 жовтня 2008р. — Кривий Ріг, 2008. — С.395-401.
162. Янчук І. С., Коцюруба В. В. Дятел білоспинний. // Червона книга Дніпропетровської області. Тваринний світ. / За ред. О.Є. Пахомова. - Дніпропетровськ: ТОВ "Новий друк", 2011. - С. 383.
163. Vetrov V. V. & Milobog Yu. V. Updating the present status of Long Legged Buzzards *Buteo rufinus* in Ukraine 11 6-th World Conference on Birds of Prey and Owls. Budapest, Hungary, 18-23 May 2003. Abstracts. - P. 37.
165. Vetrov V.V., Prokopenko S.P., Miiobog Yu.V. Distribution and number ofj the Peregrine in Ukraine // Peregrine Falcon population - status and perspectives in 21st century / J. Sielicki and T. Mizera (eds.) - Warsaw-Poznan: Turul / Poznan University of Life Sciences Press, 2009. - P. 277-280.